

تەندروسىت

ئارىزىراوانى زانىارى ئرۇدەي

ئىمە كىين؟ و ضيمان ئىوئىت بزائين؟

ئىمە طروئىكىن لە زانكوي بيليفيلد و شىبىش طىمونت. طرووتىكەتەمان بىرئوئەدەتتە لىلايىن ئرۇفيسور د. ارنولد لو هاوس (بيليفيلد) و ئرۇفيسور دكتور هايك ئىشېن بىك (شىبىش طىمونت). بى يارمىتى ئىوئە ئىمانئوئىت بزائين كە كە ئىنابىرە مندالەكان لە ئىلمانىا ضون ھىست ئىكەن وە ضون ھالىتى نىسبەتەن ئىطوئىت.

ئىمانئوئىت بزائين ، ئىطوئىت فاكىئىرىك ھىمە وەك كەسايىتى بان ئىوئىتەن كە بىسەر ياندا ھاتوۋە يان ئىو يارمىتەن كە ئىيان دراۋە ، كە و لە مندالى ئىنابىرە دىكات ھىلاك بن بان تەندروسىت بن. لىسەر ئىمانە ئىسار دىكاتىن كە ئىتوانىت وە لىمان بىت لىم لىرئىطاي تابلىت. لىم ئىسار ئىمانە بۇ ئىوئە كە بزائين ضون ھىست دىكاتىت و ض شىئىك ھىلاكت دىكات. لىم ئىسار ئىمانە ناوت دىرناكئوئىت ھىنا كىس نىزانىت ض وە لىمىكت داۋەتەنە.

ئىيىنى: لىبەشەدەھاتوئەكاندا زانىارى سادەي ئىدايە دىر بارەي ئاراسىتى زانىارى بىكان ، كەئىمەش ئابىتە بىو مندالەكانى بىشدارى توىدنىۋەكە دىكاتىن. ئىتوانىت زانىارى ورد دىر بارەي ئاراسىتى زانىارى بىكان لە ضاۋىكىتەن ئىكەن دايكان و باۋكان و بىرطىت

Documents

ئىم ئىسار ئىمانە ضون دىبىت؟

بىكەم جار داۋاي زانىارى ئابىتەكانت لىدەكەن، وەك ناو و ناۋىشانەكەت. ئاشان كۇدىك دادەنەن، كەئىكەلەنە لە دىمارە و ئىت. لە رىطەي ئىم كۇدەنە، ئىتوانىن وە لىمى ئىسار ئىكانى تۇ و دايك و باۋكت (ئىو كەسەي بىخىوت ئىكات) كە ئىدەنەنە لىماۋەي سالىك بۇ دوو سال ئومارى بىكەن. داۋاي دانانى كۇدەكە، ئىتوانىت وە لىمى ئىو ئىسار ئىمانە بىدەنەنە بى شىۋەئىكەي سىرە خۇ لە رىطاي تابلىتەنە. زانىارى بىكانت ھىل دىطىرىت بى ئارىزىراۋي. زەرىكىت ئىدەنەنە كە فۇرمى ئىسار ئىمانە ئىدايە بۇ دايك و باۋكت باخود بىخىۋىكەت ئاشان ئىتوانىت بى خۇرايى بۇمان بىرئىتەنە لە رىطاي ئىستەنە. وە لىمەكانت ھىلەدەطىرىت لىسەر كۇمئوئىرى زانكۇ كە وە لىمىت داۋونەنە لىرئىطاي تابلىت. ئاشان وە لىمەكانت ھىلەدەسەنطىرىت تىنە لە لىلايىن ئىدەمانى ئرۇدەكەنە. لە داھاتوۋدا (داۋاي دووسال)، ئىوئەندىت ئىوئە دىكەن و داۋات لىدەكەن وە لىمى ھىندىك ئىسار بىدەنەنە جار بىكى تر.

كام لىم زانىارى كە ئىمە ئىوئىستمانىۋى ضى لىدەكەن؟

زانىارى ئابىتەكانت وەك ناو و ناۋىشان، تىنە لە كاتى ئىوئەندىكىر بىكارىتەت. ئىم زانىارى ئابىتە بىكەسى دىكە كە سىرە بىر ئرۇدەكە نىبىت. ئىوئىستمان بى ناۋەكەت دىبىت تىنە لىكەن سىرەنەنە زانىارى بىكانت كاتىك خۇت داۋاي بىكەت. ئىو كەسەنەي كە وە لىمەكانت ھىل ئىسەنطىرىت نازانىت ناوت ضى بى. وە بى ئىصەۋانەنە ئىو كەسەنەي كەناۋت ئىزان تىنە ئىوئەندىت ئىوئە ئىكەن و ھىل ناسەنطىرىن. زانىارى بىكانت راستەخۇ ھىموى دىسرىتەنە ئاش تىوۋا بوونى توىدنىۋەكە.

لەطەل ئىسارەكانماندا بۇ توىدنىۋەكە ئىمانئوئىت بزائين، كە ضون مامەلە لىطەل سىرىسدا دىكاتىت و ضون ھىست بى تەندروسىت ئىكەت لە ھىندىك كاتى دىارىكرادا، وەك دايك و باۋكت بان بىخىۋىكەتەت ضون ھىلەسوكەت ئىكەن وە ضون خۇت و كەسەنە دىوروبىرت دىبىنەت. ھىندىك ئىسار ئىوئەندى بى ئىشىنەنە ئىنابىرى ئابىتە بى خۇتەنە ھىمە، بۇ نمونە لىرۇوى ھىلەسوكەت خىرات لىطەلنا، بان ضونىتەنە خۇ طونجاندىن لە ئىلمانىا. لە و ئىصىت ھىندىك ئىسار خۇش نىبىت بۇت، وەك بىسەرھاتى ناخۇش بان ئىسار دىر بارەي ئابىن و رەۋىت. وە لىمەكانت بى شىۋەي تاك ھىلەناسەنطىرىت بىلەك لىطەل وە لىمەكانى تىر داۋ وە لىمى مندالەكان ئىكەنە ھىلەسەنطىرىت. ئىوئەندى نىە بى زانىنى كەسايىتى تۇۋە، بىلەك بۇ زانىنى ضونىتەنە دىبىنى مندالەكانى ئىنابىرە بى شىۋەئىكەي طىشنى. ھىر بۇبە وە لىمەكانت ھىلەدەطىرىت بى بى ناۋەكەت بان زانىارى ئابىتەكانى تىر، وە ھىلەسەنطىرىت لە طەل وە لىمەكانى مندالەكانى تىر دا. داۋاي تىوۋا بوونى توىدنىۋەكە، ھىندىك لە زانىارى بىكان (بى ناو و بى زانىارى ئابىتەكانى تىر) ئىبىرىت بى زانى دىكە كە ئىمانئوئىت ھىلەسەنطىرىت لىبەنەنە دىارىكرادا بىكەن.

ضوّن بيسلمينين كة كةسيكي نامؤ ناطات به زانياريةكانت؟

زانيارية تابيتةكانت همموي هملدطيريت تنها بكارديت بو ثميوةنديكردن تيتوة بو ثرساري زياتر. لةكوتايي تويذيتوةكة، نئم زانيارية دسريتوة. تنها وة لامكان هملدطيريت كة ثميوةندي همية به ثرساريةكاني تويذيتوةكة و هملدسةنطيريت لة لايتن ننداماني تويذيتوةكة. هتروها، نيمه ثيوستمان بتو كودةبة كة دانراوة كة نتوانيت لة ريطتوة داواي سرينتوي هممو زانياريةكانت بكتي كتي ويستت، لة ريطاي تيداني ناوت و كودةكتت. بو ثاريزطاريكردن لة زانيارية تايبتتةكانت، ثاريزراواني زانيارية بكاردهينين. ثاريزراوي زانياريةكان كسانين كة ثاريزطاري لة زانياريةكانت دهكتن. ثاريزراواني زانياريةكان هملدسةنطاندن بو زانياريةكان ناكتن. بو سلماندني زياتر كة وة لامكانت ثميوةندي نابيت به زانيارية تايبتتةكانت. هممو ننداماني تويذيتوةكة نيمرا لةستر راطتاندني شراوتبي زانياريةكان دهكتن. بتم شيووية ريطتاندريت ثيمان كة باس لة ثيو و وة لامكانتان يان ليترسينتوة بكتين. وة لامكانت ثاريزراو دبن لة ريطاي وشتي تيتوتتويون بو كومثوتتوي زانكؤ. زانيارية تايبتتةكانت همل دطيريت لة دؤلابدا. داواي تءاو بووني تويذيتوةكة، هممو زانيارية تايبتتةكان و كودةكان دسريتوة بو ثميوة نغرانريت كام زانيارية هي ض كةسيكة.

ضوّن نتوانيت زانياريةكانت دياريكيت؟

داوات ليدتكتين، كة زانيارية راست و دروستمان تي بدتيت. نططر ناتوانيت يانانتي وة لامي ثرساريك بدتيتوة ثميوة وازي لييتتو بضورستر ثرساريكي دكة. نتوانيت ثميوةنديمان ثيو بكتيت هتض كاتيك ويستت، نتواني داواي سرينتوي هممو زانياريةكانت بكيت لة ريطتي تيداني ناوتتت ياخود كودةكتت. لئم كاتتدا ثيوستتة ثميوةندي به ثاريزراوي زانياريةكان بكيت. (E-mail: sabine.peglow@uni-bielefeld.de, Telefon: 0521 106-6862) لءواي نئمدا ثميوةنديت ثيو ناكين. لءواي تءاو بووني تويذيتوةكة، هممو زانيارية تايبتتةكانت و كودةكتت نغسرنتوة، وة فايلي زانيارية نغسراوةكان نامدة نغيتت بو ننداماني تويذيتوة ديكة. نيمه داواي ثميوة نازانين ض زانيارية تايبتتة به ض كةسيك، و ناتوانين زانياريةكانت جيايكيتوة لة زانياريةكاني دكة بؤبة ناتوانريت بسريتوة.

UNIVERSITÄT
BIELEFELD

ضؤنیهتی تھیوتندی
کردن به نیمتوة:

YOURGROWTH

GEFÖRDERT VOM

Bundesministerium
für Bildung
und Forschung

نططر ترسیاری ترت هتیه دترباریهی ترؤذکة به شویویهکی طشتی، لئسئر ترؤسککؤ تاییهتمةندیتی، نؤوا نئتوانیت
تھیوتندیمان نیوة بکیت:

yourhealth-info@uni-bielefeld.de

(زانباری طشتی و ترسیارکردن)

Prof. Dr. Arnold Lohaus

زانکؤی بیلیفیلد، بهتشی دترو ناسی

Tel.: +49 521 106 – 4515

arnold.lohaus@uni-bielefeld.de

(بتریبتری ترؤذة له بیلیفیلد)

Denise Kerkhoff (M.Sc.)

زانکؤی بیلیفیلد، بهتشی دترو ناسی

Tel.: +49 521 106-4318

denise.kerkhoff@uni-bielefeld.de

(لیئرسراوی بتریبتری دترو زانباریهکان له بیلیفیلد)

Sabine Peglow

زانکؤی بیلیفیلد، بهتشی دترو ناسی

Tel.: +49 521 106 – 6862

Sabine.peglow@uni-bielefeld.de

تاریزراوانی زانباریهکان. ترسیار دتربارهی سرینتوهی (زانباریهکان)

Prof. Dr. Heike Eschenbeck

زانکؤی فیرکاری شطیبیش طموند

بهتشی دترو ناسی تئروقردهیی و دترو ناسی تئندروسستی

Tel.: +49 7171 983 – 408

Heike.eschenbeck@ph-gmuend.de

(بتریبتری ترؤذة له شطیبیش طموند)